

דברים שבכתב

שירים של טליה לאבא

*

שושנה אדומה לזכרו
כל ימיו גמל חסדים
ומת בגמילות חסדים

ענן תכול לזכרו
כל ימיו עסק בתורה
ומת בתורה

אוי אבא אני זועקת
אנא אבא חזור אלי

שיר לאבא.

שחור בעולם
דמעות כמים,
ואור בשמים.
כן שם בשמים
מקבלים נשמת הרב
הרוג מלכות המאה.
והמשפחה השכולה
מקבלת בדמעה,
דם שפוך כמים
אדמה רוויה,
שם בשמים
אורה ושמחה,
שם הוא לומד תורה מפי נותן התורה.
שם מבקש
לבטל הגזירה,
ללמד זכות על ישראל
ולהביא את המשיח
הגואל.
אז למה כולם בוכים?
הרי טוב לו שם
כולנו יודעים.

פרידה מר' עמי

דמות דיוקנו של ר' עמי אי אפשר לה שתשתכח מליבנו, זוהרת ומאירה. לא רק בזיכרון מדובר, אלא בנגיעה הגדולה שזכינו לה והיא טבועה וחתומה בתוכנו. בעומק ליבנו אנו מרגישים את ר' עמי שממשיך לחיות בלבבות חיי נצח. מעבר לגאוניותו ובקיאיותו המופלגת היה יהודי פשוט אוהב תורה אוהב א-לוהים ואוהב את הבריות. בזאת המיוחד מצאת את גדולתו. ר' עמי היה ביטוי לשאיבת האמת בעבודת א-לוהים, עבודה ללא פניות, חיפוש פשוט של אמת תוך דיאלוג מתמיד עם הקב"ה, הכשרון הגדול לא הצליח להאפיל על פשטותו ובכך רק הבליט את עוצמת החיבור של ר' עמי עם א-לוהים.

בר' עמי זכינו תמיד למצוא הקשבה מיוחדת, הקשבה מלאת חן ונועם, הקשבה למצוקות, הקשבה לשאלות כל תלמיד, הקשבה לתנאים ואמוראים הקשבה לראשונים ואחרונים. שקדנות מלאת ענווה להעלות כל אפשרות למצות כל שיטה. לא פעם ראית שקשה עליו ההכרעה, לא משום שלא השכיל להעמיק בשכלו הישר והחודר את עומק פשוטו של נקרא, אלא משום שפשוט חשש לקפח את אמיתת הדעות הדחיות לכאורה, וכך בהרמוניה כלילת אהבה נסקת עם ר' עמי לגבהים של קישור עם תורה. לא פעם, לאחר אריכות של משא ומתן בלימוד היית מתקשה לחזור למקומך חותר לעוד איזו שאלה ובלבד שלא להפסיק בדיבוק המיוחד עם ר' עמי, דיבוק של תורה.

בשבילי ר' עמי היה, מעבר לרב, אח גדול. אח גדול שהוא דמות שאתה משתוקק להיות כמותה הגם שוודאי עמך שאין בכוחך לקרב אל שיעור קומתה. קומה שלמה של שלימות, אור גדול של אהבה, הערכה לכל מה שקיים, קשיים היו אתגר שיש להתמודד עמו. מתנה משמים. מה רב טובך אשר צפנת ליראיך.

הרבצת תורה של ר' עמי חן נסוך על פניה. חווית הלימוד של ר' עמי היתה חלק מהשיעור - לא רק מלמד את התלמידים אלא לומר עם התלמידים. אור לבנה המוקרן מאורם של חז"ל ומקרין הלאה לתלמידים והם שותפים לתורתו.

ר' עמי חתר בהתמדה לשילוב שבין דייקנות וישרות במקורות שבהן עסק מתד גיסא ומאידיך גיסא מגמה להתחקות אחר שורשי הדעות והסברות תוך ניסיון להתקשרות אמת עם עולמם הפנימי של מקורותיו. ר' עמי היה תלמיד נוסף בבית מדרשם של ר' עקיבא וחבריו וכמותם הוציא את נשמתו הטהורה.

זכות גדולה היתה לראות את שמחתו של ר' עמי. ר' עמי שמופנם היה גם שמחתו פנימית היתה. מבצבצת החוצה במעמדים של שמחה ופורצת כשהיה מוזג כוס משקה. או אז גילית שמחה עצומה ריקוד של דביקות עליונה. כל כולו נמצא אי שם בעולמות עליונים מחובר לאור אין סוף.

לימודו של ר' עמי כלול וממוזג בעבודת ה' שמשוה הוא לנגדו תמיד. רק כך ניתן היה להבין את אותה אינטנסיביות של התמדה והספק. עיון ובקיאיות, דיינות והלכה, בבלי וירושלמי, נגלה ונסתר. והכל מתוך שמחה ונועם שהרי

דברים שבכתב

לימוד התורה נעשה מתוך רצון אמיתי לשלימות פשוטה ורצון לשלימות מקיף את הוויתו וממילא כל רגע פנוי מנוצל לעשות רצונו של מקום.
ושכר מצווה מצווה. ר' עמי זכה להרבה מצוות, רובן בסתר. ר' עמי זוגתו תרצה, שתאריך ימים במעשים טובים ובכת, גומלי חסדים הם. בית של אברהם אבינו פתוח לארבע רוחות השמים. מכניסי אורחים מושיטי עזרה משכיני שלום ומפיצי תורה. אור גדול בבית זה. אבידה גדולה לנו ולכל ישראל. יהי רצון שיעמוד הכח לתרצה להמשיך ולגדל את ביתה באותה רוח גדולה במעלה ההר. ולנו – שנזכה ללכת באורו הטוב של ר' עמי.

מכתב תודה מתלמיד בעזבו את הישיבה

בס"ד, אב תשנ"ג

לרב עמי

לומר תודה אינו מספיק ואינו מבטא את גודל הכרת התודה שיש לי אל הרב.

שלוש שנים אלו לא ישכחו ממני. לא באתי לעתניאל בגללך, אך בגללך נשארתי שנה שניה ושלישית, ויש לי עוד הרבה מה להמשיך ולקבל ממך, ובעז"ה עוד חזון למועד.

לצמצם ולומר שקבלתי ממך רק בלימוד הגמרא, למרות שזה דבר גדול לעצמו קשה לומר... קבלתי גם מלימודי האמונה, ובעיקר מעצם האישיות. מעולם לא הרגשתי שאתה רוצה להלביש את עצמך עלי, ששיטך תהיה שיטתי, אלא הרגשתי שהינך מנסה לפתח את השיטה שלי בגמרא, את הראיה שלי... את הכיוונים שלי. רק לבסוף לעיתים אמרת לי את ראייתך בסוגיא בתור תוספת, אך לא בתור עיקר שעל מנת כן אתה לומד איתי.

כמעט תמיד נתת לי את ההרגשה... שמול עינך נמצא תלמיד ששמו דני. איך אפשר לעזור, איך אפשר לכוון, איך אפשר לעודד, איך אפשר שדני יהיה דני.

העיקר: תמיד ענית לי בטוב לב, למרות רצונך לעיתים להמשיך בלימוד העצמאי. השתדלתי מבחינתי לא להפריע יותר מדי.

הרגשתי תמיד כבן בית, כתלמיד בפני רבו עשרים וארבע שעות ביממה. לא רק רב כשספר "אורות" פתוח לפניו, בבית המדרש, בתיאוריה, שעה ביום, אלא גם בהיותו אדם, במעשה יום יום בכל מערכות החיים. - שהכל הוא תורה.

כשהיה לי חידוש או ספק שרציתי לפתור, או דבר מענין, שרציתי לומר למישהו, ובדרך כלל לא היה לי למי לומר, הרגשתי בנח לבוא אליך ולשמוע את הארותיך.

גם את הערותיך ותוכחותיך, אף אם היו לא נעימים לשמוע ובמיוחד לא ממך, ואף אם לא הסכמתי איתם, קיבלתי כנשיקות של אוהב, וניסיתי לתקן.

פעם ראשונה שהיה לי קשר אישי כל כך עם רב, קשר של דיבור ולא רק קשר של שמיעה.

ישנה איזה מידה, אין היא באה להאפיל על שאר המידות, אך ברצוני להעלות אותה על הכתב יותר בשבילי מאשר בשבילך. זכורני שלפעמים דברנו על בני"א אחרים בעקבותי או בעקבותיך, ואני חשבתי על אדם מסוים דברים שליליים יחסית, ואתה היית

דברים שבכתב

בעקבותי או בעקבותיך, ואני חשבתני על אדם מסוים דברים שליליים יחסית, ואתה היית אומר שהוא אישיות חשובה ובעל מעשים טובים, ולא על מנת ללמד זכות, אלא משום שכך היית רואה. אתה תפסת שבמהותו הוא טוב. ראית את עיקר אישיותו בדברים הטובים, והדברים השליליים בתור חיצוני וטפל לאישיותו.

וזה ממש לחיות ולא רק לומר.

לעשות ולא רק ללמד. את דברי הרב על הפסוק בשיר השירים: "כלך יפה רעיתי

ומום אין בך":

אחבה גדולה שאנו אוהבים את אומתנו, לא תסמא את עינינו מלבקר את כל מומיה. אבל הננו מוצאים את עצמיותה, גם אחרי הביקורת היותר חופשית, נקייה מכול מום – כולך יפה רעייתי ומום אין בך.

במישור הכללי ובקיום אף במישור הפרטי - "אין בכלל אלא מה שיש בפרט"

כמו שאתה רואה, אין במה להודות, לא באמירת תודה ולא במתנה זו או אחרת,

זה רק יקטין.

אך נראה שע"י תוכן רוחני אפשרי הדבר.

אני רוצה לברך ולהתברך:

... לאדם שהיה הולך במדבר, והיה רעב ועייף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקים וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפרותיו, ושתה ממימיו, וישב בצילו. וכשביקש לילך אמר: "אילן, אילן, במה אברכך? אם אומר לך שיהו פירותך מתוקין, הרי פירותך מתוקין. שיהא צלך נאה, הרי צלך נאה. שתהא אמת המים עוברת תחתך, הרי אמת המים עוברת תחתך.

(תענית ה' ע"ב)

לברך מובן,

ולהתברך שבעז"ה, ה' יזכה אותי ללמד תורה לעמו, ולהצטרף לשלשלת תושבע"פ, שאף אני אזכה ללמד ולהדריך ולהתקשר לתלמידי כמורך.

בברכת הצלחה בהמשך והכרת תודה

דברים שבכתב

אישיות מיוחדת. "חכמת אדם תאיר פניו". תמיד מאיר פנים. יהודי פשוט, שדרכו ברורה לו. למרות כל ידיעותיו באמונת ישראל ובחכמה, ועומק ההתבוננות שלו, היתה האמונה שלו טבעית ופשוטה. לא אדם קרוע, אלא הרמוני וחי. כל כולו צימאון ותשוקה לאביו שבשמים. אולם, לא תשוקה של אדם שמבקש דבר שאיננו, אלא התענגות מתמדת על אביו שבשמים.

ההרמוניה הזאת, שלטה גם בביתו. יחד עם רעייתו תרצה, תיבדל לחיים ארוכים, הקימו בית ש"אהבת הבריות" שפעה בו מכל פינה. אהבת הבריות בין איש לאשתו, בין הורים לילדיהם, לשכנים, למכרים, לקרובים ולעם ישראל כולו. הבית היה פתוח לכל אדם. אנשים ונשים מכל הסוגים. כל אחד שונה מחברו, וגם העזרה שהיה זקוק לה, שונה משל חברו. אולם, הכל מצאו שם אוזן קשבת.

עם כל זה, הספיק הרב עמי ללמוד וללמד לרוב. קצב העברת השיעורים שלו, היה אינטנסיבי.

כל עולמו היה בתורה. גם ההשכלה הכללית הרחבה שלו, הצטרפה לאישיות התורנית שלו. הרמוניה, של תורה עם מדע וספרות, והכל לשם שמים. "ובתורתו יהגה יומם ולילה".

כשהרב עמי, וגיסו, הרב בעז שליט"א, היו עומדים זה אצל זה, תמיד היו עוסקים בדברי תורה. לא מפני היראה מביטול תורה, אלא מתוך אהבה לתורה. שיחותיו בטלפון עם הרב בני שליט"א, היו על הסוגיות שעסקו בהן. הוא למד תורה ביושר. סברות ישרות, לא מפולפלות. שכלו הישר הצטרף לבקיאות והידע הנפלאים שיש לו. יושר לימודי, שנובע מענוה וישרות שבנפש. ענוה שמביאה לחשיבה יעילה וחסרת פניות.

לא אשכח, את השבוע הראשון שלי בעתניאל. למדתי חברותא עם הרב עמי לשם הכרות הדדית עם הישיבה. החויה הותירה בי רצון ללמוד ממנו עוד.

הרב עמי מתרחק מכל אצטלא רבנית. הולך בבגדים פשוטים, אפילו מרושלים, ולמרות ידיעותיו הרבות, מתנהג כאחד מן החבורה. לקח זמן רב, עד שהתחילו לקרוא לו "הרב". בראשית, נקרא סתם "עמי". אחר כך, ר' עמי. רק כעבור זמן, "הרב עמי". "חבר", תרתי משמע. אהבתו לתלמידים היתה עצומה. בשביל התלמידים, הוא היה רב שהוא גם חבר. ישב שעות ארוכות בבית המדרש, ותמיד ניתן היה לשאול אותו שאלות.

דברים שבכתב

פעם ביקשתיו ללמוד איתי אמונה בחברותא. הוא נמנע מלעשות זאת כי אמר שאמונה זה דבר פנימי בתוך האדם שקשה לו להעביר אותו לזולתו. על פי זה הבנתי שיש אצלו מעמקים בנפש שלא זכיתי להכיר.

קשה לשכוח את לילות השבת כשהתארחנו בביתו. השירה היפה, דברי התורה ומאור הפנים.

היתה לו התלהבות גדולה בהבדלה. כשהיה מגיע לפסוק "ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו" היה מגביר את קולו בספונטניות. לפני שנים אחדות, עבר אחיו ניתוח. הרב עמי אסף אותנו לומר תהילים בציבור, כשהוא עצמו עובר לפני התיבה. אחר כך המשיך לומר תהילים שעות ארוכות, כדי שבזמן הניתוח עצמו יאמרו תהילים. כך עמד שעות ליד מזגן החימום בבית המדרש, וקרא תהילים בדביקות. כעבור זמן שאלתי אותו על תוצאות הניתוח, הוא ענה לי שהניתוח הצליח ו... בחיך גדול כמובן.

הרב עמי ידע להיות גם תקיף, כשהיה צריך. כאשר ראה לנגד עיניו חוסר צדק, הוא לא נמנע מלומר את דעתו בצורה ברורה וישרה. פעם, באסיפת חברים הועלתה הצעה מסוימת, והרב עמי אמר עליה מיד שהיא "יריקה בפרצוף". כמובן, גם משפט זה, נאמר בנחת ובלי שירים את קולו.

אשרינו שזכינו להיות עימו עד היום, או לנו שלא זכינו להמשיך ולהנות מאורו של צדיק וקדוש זה. במותו למדנו, עד כמה היינו קשורים אליו. אדם שמקשר עצמו אל הכלל בעבודות אהבה, הכל נקשרים אליו. מותו המחיש לנו את דברי הברייתא: "תלמיד חכם שמת, הכל קרוביו" (שבת קה:)

אנו מאמינים, שהרב עמירם, יהיה מליץ יושר "בעד עמינו ובעד ערי א-לוקינו". ויתפלל ממקומו עם צדיקים וישרים בעולם הבא, שעם ישראל יעלה ויכיר במעלתו ובתפקידו, ויגיע בקרוב ליעודו. ויזכה להיות כשמו: "עמי-רם".

תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

הרנינו גויים עמו, כי דם עבדיו יקום, ונקם ישיב לצריו, וכפר אדמתו עמו.

הכותב בדמע

אחד התלמידים

יזכור

את אשר עשו לך
בדרך
לא אשכה,
את היום לקדשו
אזכור.

אזעק,
אומר,
אל-נא
רפא.

דמך לא ניקתי,
ומוכתם אהלך
זוכר.